

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 75

София, петък, 22 април

1932 г.

77. заседание

Срѣда, 20 април 1932 г.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 ч. и 35 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	1589	Законопроекти:	
Питания:		1) за продължаване на даденитѣ срокове за възвръщане на временно внесениѣ чулчета (харари) за амбалирване на тютюни и торби за амбалирване на захаръ и руди. (Съобщение)	
1) отъ народния представител В. Станковъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно извършени арести и нанесенъ побой на работници-миньори при мина „Перникъ“. (Съобщение)	1589	2) за данѣчни облекчения. (Второ четене — докладване и разискване)	1597
2) отъ народнитѣ представители А. Кантарджиевъ и д-ръ И. Бешковъ къмъ министъръ-председателя и министъръ на външитѣ работи и на изповѣданията и министра на финанситѣ относно решенията на Финансовия комитетъ въ Женева. (Развиване и отговоръ)	1590	Предложение за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подданици. (Съобщение) . .	1597
		Дневенъ редъ за следващето заседание	1600

Председателъ: (Звъни) Понеже има нужното, споредъ правилника, число народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Ангеловъ Иванъ, Апостоловъ Драгомиръ, Атанасовъ Русенъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бончевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бъчваровъ Василъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Ради, х. Галибовъ Юсеинъ, Даскаловъ Стефанъ, Дековъ Петко, Деневъ Андрей Пеневъ, Дрънски Димитъръ, Думановъ д-ръ Никола, Запряновъ Петко, Ивановъ Запрянъ, Икономовъ Димитъръ, Илиевъ Стойко, Калфовъ Христо, Капитановъ Анастасъ, Кемилевъ Никола, Коевски Василъ, Косачевъ Йорданъ, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куцаровъ Тодоръ, Лоловъ Господинъ, Лоловъ Сава, Лунговъ Николай, Маринчевъ Георги, Мартуковъ Алекси, Мечкарски Тончо, Молдовъ Владимиръ, Момчиловъ Тодоръ, Мустафовъ Али, Наумовъ Александъръ, Нейчевъ Адамъ, Неновъ Атанасъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Поповъ Еню, Поповъ Никола, Радоловъ Александъръ, Рангеловъ Раденко, Родевъ Христо, Свиначевъ Добри, Симеоновъ Иванъ, Софиевъ Христо, Станковъ Владимиръ, Стойковъ Апостолъ, Франгя д-ръ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Христо, Шидерски Едю и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

- На г. Вѣчко Кушевъ — 1 день;
- На г. Григоръ Василевъ — 1 день;
- На г. Александъръ Пиронковъ — 1 день;
- На г. Георги Чернооковъ — 1 день;
- На г. д-ръ Александъръ Франгя — 3 дни;
- На г. Георги Радевъ — 1 день;

- На г. Стефанъ Петковъ — 1 день;
- На г. Деню Тотевъ — 1 день;
- На г. Анастасъ Капитановъ — 4 дни;
- На г. Йорданъ Косачевъ — 3 дни;
- На г. Атанасъ Неновъ — 3 дни;
- На г. Сѣби Димитровъ — 4 дни;
- На г. Георги Христовъ Поповъ — 2 дена и
- На г. Тодоръ Савовъ Игнаговъ — 2 дена.

Ще се гласуватъ, споредъ правилника, отпуски, искани отъ нѣкои народни представители.

Народниятъ представител г. Иванъ Ангеловъ, който се е ползувалъ съ 25-дневенъ отпускъ, моли да му се разреши едnodневенъ отпускъ по домашни причини. Моля г. г. народнитѣ представители, които сѣ съгласни да се разреши на г. Иванъ Ангеловъ едnodневенъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Христо Трайковъ Христовъ, който се е ползувалъ съ 51 дни отпускъ, моли да му се разреши 3-дневенъ отпускъ по домашни причини. Моля г. г. народнитѣ представители, които сѣ съгласни да се разреши на г. Христо Трайковъ 3-дневенъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. д-ръ Димитъръ Димитровъ, който се е ползувалъ съ 18 дни отпускъ, моли да му се разреши 5-дневенъ отпускъ по домашни причини. Моля г. г. народнитѣ представители, които сѣ съгласни да се разреши на г. д-ръ Димитъръ Димитровъ 5-дневенъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Постѣпило е питане отъ народния представител г. Владимиръ Станковъ къмъ . . . министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве, въ което, като съобщава на

г. министра, че от няколко дни насам минната полиция при мина „Перник“ е предприела арести на работници-миньори, като всички арестувани са били подложени на жесток побой, го пита, известно ли му е всичко това и какви мерки смъта да вземе за наказание на виновниците.

Това питане ще се изпрати на г. министра, за да отговори.

Присъпваме към първа точка от дневния ред — **отговор на питаня.**

Вчера е съобщено на Народното събрание, че от народните представители г. Антон Кантарджиев и г. д-р Иван Бешков е постъпило питане, отправено към г. министър-председателя и министър на външните работи и изповяданията и към г. министра на финансите. Двата г. г. министри са готови да отговорят на това питане.

Има думата запитвачът г. Антон Кантарджиев, за да развие питането си.

А. Кантарджиев (д): (От трибуната) Г. г. народни представители! Въпросите, които в последните няколко години най-живо са интересували общественото мнение, безспорно, това са били въпросите, свързани с външните платели на България, от една страна, и, от друга страна, с финансовото стабилизиране на страната, така да се изрази. Тия въпроси нееднократно са поставяни на обсъждане пред европейската обществена съвест. Нееднократно пред Обществото на народите са повдигани тия въпроси, без да са били получали никакво разрешение, което са нъщо да ползува българската кауза. От известно време насам, от три или четири месеца, след като управлението на страната биде поето от Народния блок, тя била сложена пред европейския ареопаг в една решителна форма. Там въпросите, които интересуват нас, била сложени, казвам, с една решителност. В последно време, по сведенията, които достигат до нас и българското общество, тя са получили едно сполучливо за нас разрешение. Колкото, обаче, ние, народните представители, да следим развитието на тия въпроси, все пак не можем в края на краищата да имаме една ясна и точна представа за онова, което там се е решило и каква полза ще извлечем ние от тия решения. Ако това е вярно за нас, които ежедневно боравим с тия въпроси не, които имаме дълг да боравим с тях, толкова по-върно е това за ония, които не правят политика ежедневно и ежечасно като нас и които нямат време да се интересуват от тия обществени въпроси — думата ми е за цълия български народ.

Изхождайки от тия разбирания, ние с моя колега г. д-р Иван Бешков счехме за свой дълг да отправим настоящето питане към г. министър-председателя и министър на външните работи и изповяданията, от една страна, и към г. министра на финансите, от друга страна, и да ги помолим да ни отговорят — както казах, пред вид на обстоятелството, че до нас достигат откъслечни и противоречиви сведения — какви са точно решенията на Съвета при Обществото на народите, отнасящи се до България, правят ли се никакви облекчения на България и в какъв размер?

Нашето питане има колкото информационен, толкова и обществен характер. Ние искаме чрез това питане веднъж за винаги да престане да се експлоатира с тия въпроси, защото от лъво и от дъсно, от много срѣди се върши това, от много срѣди тия въпроси се поставят в различно осветление, което нъщо не може да ползува българската кауза. Когато тѣзи въпроси се осветляват от отговорните мѣста, че замлъкнат всички уста, защото ще се изнесе истината, на която ние сме се обрекли да служим.

Това бѣше мотивът на нашето питане. Съ тия разбирания то бѣше направено и въ духа на тия разбирания аз го развивам. Вѣроятно моят колега г. д-р Бешков ще направи нѣкои допълнения. — Ние чакаме отговора на перспективните министри, към които то е отправено.

Председателът: Има думата г. министърът на финансите.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Въпросът, който народният представител г. Антон Кантарджиев отправя съ своето питане и по който иска да чуе отговора на г. г. министрите, безспорно, интересува народното представителство, интересува цѣлата страна. Този въпрос не изниква от отиването на българските де-

легати напоследък въ Женева, или от тяхното връщане. Този въпрос, за днешното управление, датира малко по-отрано. Правителството на Народния блок, въ своите проучвания на финансовото и стопанското положение на България, освен чисто бюджетните проучвания, направи един основен преглед и по платежния баланс, въ областта на платежоспособността на държавата, доколко тя ще може при тѣх промѣнената стопанска конюнктура от една година насам, при тѣх измѣнените общи условия и при голѣмитѣ задължения от миналото, да посрѣща редовно външните си задължения или, ако не може напълно да стори това, въ какви размѣри. За тази цѣль, веднага след септемврийската сесия на Обществото на народите, се започна основно проучване на платежния баланс на нашата страна — едно проучване, което не бѣше сторено до тогава. То считаше за свой дълг да навлѣзе въ тази област по-сериозно, защото не искаше да дочака деня, когато трѣбва да каже: „Не мога да плащам“. То разбираше своя дълг, да направи това основно проучване, защото всѣко искане, което то трѣбваше да предяви за улеснения въ плащането, трѣбва да бѣде обосновано, а не само току така да каже: „Направете ни отстъпки и улеснения, не можем да плащаме“. Въ това направление се работи много сериозно, и до настѣпването на януарската сесия на Финансовия комитет правителството, и специално Министерството на финансите, съвмѣстно съ Българската народна банка, бѣше вече готово да направи своя доклад пред Финансовия комитет. Дадох се обширни и основни обяснения за финансовото положение на страната, не само бюджетно, но специално и главно по платежния баланс на страната. Финансовият комитет, след като изслуша нашия доклад, колкото и да бѣше изненадан от положението, което изнесохме, обърна сериозно внимание на този доклад и се вслуша въ нашето искане. Паралелно съ това изяснение на въпроса, ние счехме за необходимо да предявим искане, да бѣде преценена възможността ни занаяпред да посрѣщаме чуждестранните си плащания. Финансовият комитет се съгласи съ нашето искане, да дойде да проучи на самото мѣсто истинското положение. Известно ви е, че за тази цѣль Финансовият комитет делегира въ страната ни свои членове, които да проучат както общото финансово положение на страната и нейния бюджет, така също специално и главно платежния ни баланс.

Тия г. г. членове на Финансовия комитет въ своето пребиваване въ София, освен сведенията, които имаха от нас, освен всички ония уяснения, цифрови и документални, имаха възможност да се срещнат и съ други срѣди и да направят провѣрка на онова, което ние изнесохме.

Трѣбва да кажа тук, че въ разглеждането на такъв един сериозен и жизнен за страната ни въпрос и въ един такъв съдобносен момент, когато предстоеше да се предявят искания за улеснения на България, тук, въ страната ни, за голѣмо съжаление, не се схвана голѣмото значение на въпроса и се вложи въ голѣма доза партизанство и едностранчиви обяснения; даже голѣма част от пресата излѣзе съ тенденция, че финансовият министър на България представлявал положението по-черно, отколкото то е въ сѣщност. Това между скоби.

Тази финансова комисия въ България, делегирана от Финансовия комитет, можа много щателно да направи провѣрка, но, поради това, че тя трѣбваше да признае едно положение, което съществено се различава от онова, за което тя е имала указание дотогава, тя се стремѣше, разбира се, да отхвърля, доколкото можеше, нѣкои от обясненията, които се даваха от наша страна. Трѣбва, обаче, да призная, че преди нейното заминаване въ три четвърти тя се бѣше вече убедила, че изнесеното от нас е напълно вѣрно. След допълнителните сведения, които тя можа да събере, след всички други проучвания, които направи, тя почти напълно призна положението за такова и въ един официален документ, изработен от един друг специалист, на когото комисията е дала материала, тя изложи положението. Тоя доклад изразява нашето положение и специално и главно положението на платежния ни баланс. Тоя материал Финансовият комитет въ Париж, въ извѣрдената си сесия през м. март, е имал пред вид, когато е вземал своето решение.

Тия нѣколко думи счехох за необходимо да кажа, г. г. народни представители, за да ви стане ясно, че когато по-късно българското правителство излѣзе съ искане пред Финансовия комитет и пред Съвета на Обществото на народите, за да иска известни улеснения, то разбираше, че неговото искане трѣбва да бѣде добре обосновано. И днес ние сме спокойни, че решението, което Финансовият комитет взема, че отстъпките,

който той ни направи, и препоръжитѣ, които даде, се основаватъ на едно документарно проучване, което той има.

Азъ считамъ, че това наше искане навремето, да се направи проучване въ страната, за да могатъ да бждатъ подкрепени нашитѣ искания, които ние направихме, бѣ отъ извънредно голѣма полза за страната. И може би това единствено улесни нашата задача по-късно предъ Финансовия комитетъ и предъ Съвета на Обществото на народитѣ, за да могатъ тѣ да взематъ своето решение. Доколько сж се вслушали въ нашитѣ искания и доколько тѣхнитѣ решения сж задоволителни, вие ще прецените това. За себе си азъ считамъ, че тия решения сж повече отъ задоволителни. Азъ считамъ, че по тоя начинъ ние сме стѣпили на една здрава, защитаема база, когато утре ще влѣземъ въ прѣки преговори съ портѹоритѣ, да имаме единъ арбитъръ, който е ангажиранъ съ едни данни и съ едно положение, което по-нататѣкъ не може да се отрича. Счетовъ за необходимо, повтарямъ, да дамъ тия обяснения по тая процедура, която следвахме и по значението на нейния резултатъ.

Преди още Финансовиятъ комитетъ презъ своята януарска сесия да има готовъ този рапортъ, това свое проучване, той взе подъ внимание нашитѣ искания, които бѣхме представили предъ него. Колкото и ние презъ януарската сесия да не бѣхме се напълно съгласили съ него върху истинското положение, както ние му го представяхме, все-таки Финансовиятъ комитетъ до голѣма степенъ бѣ възприелъ нашето становище и по силата на това той възприе нашитѣ искания за улеснения досежно чуждестраннитѣ плащания, които улеснения той съобщи на портѹоритѣ. Обаче той направи резервата, че окончателно ще вземе своето решение тогава, когато ще приключи проучването си.

Въ защита на нашитѣ искания и за да можемъ да предизвикаме едно финансово проучване на страната, въ последния моментъ азъ прочетохъ предъ Съвета едно писмено изложение. Членоветѣ на Съвета се намираха въ едно голѣмо колебание и не искаха да вѣрватъ, че България, която споредъ тѣхната преценка била много по-добре, отколкото другитѣ икономически стѣснени страни и която е продължавала да плаща задълженията си по заемитѣ, както и частнитѣ задължения въ чужди дивизи, не може по-нататѣкъ да продължава да посрѣща редовно своитѣ задължения.

Моето предупреждение и моята молба, която азъ прочетохъ въ последния моментъ предъ Съвета, имаше следното съдържание: (Чете) „Господине председателю! Преди да вземете решенията си по възпроситѣ на България, ние Ви молимъ да обърнете внимание на следващитѣ нѣколко реда.

„Отъ нашитѣ писмени и вербални изложения и тия на Българската народна банка съ приложенитѣ таблици за движението на дивизитѣ за 1926 до 1931 години Вие можяхте тоя пѣтъ да анализирате и си изясните по най-убедителенъ начинъ истинското финансово положение и платежния балансъ на нашата страна. Като предполагахме, че сте ги изучили основно, ние сме убедени, че Вие непременно ще извадите заключение, че сте напълно съгласни съ насъ по констатацията, която ние Ви изнесохме. Преценявайки важноста на момента и съзнавайки нашитѣ отговорности при създаденото положение, ние Ви изложихме всичко съ пълна откровеностъ, за истинността на което поемаме напълно отговорностъ.

„Вие можяхте да прецените нашитѣ усилия досега, както и тежката задача, която ни предстои занаяпредъ. Вие одобрихте нашия планъ за бюджета и поискахте да провѣрите даннитѣ по платежния балансъ, които Ви силно изненадаха. Ние бързаме, обаче, да забележимъ, че всичко това не е още достатѣчно.

„По бюджета. Като имаме предъ видъ Вашитѣ препорѣки и следвайки досегашната си програма, ние ще можемъ да приключимъ сегашния съ посоченитѣ намаления“. — Подробноститѣ сж въ доклада, не сж важни. — „Споредъ представения нашъ проектъ за бѣдения бюджетъ за 1932/1933 г., който Вие одобрихте, той ще бѣде установенъ на седемъ милиарда и 200 милиона лева, заедно съ тоя на желѣзницитѣ, или съ едно намаление отъ досегашния съ 600—700 милиона лева.

„Въ изпълнение на тая тежка задача трѣбва да се иматъ предъ видъ многото странични и извънбюджетни тежести и ангажменти, които ще трѣбва да се преодоляватъ. Така сжщо да се държи смѣтка и за извънредно тежкото стопанско и финансово положение и специално особената конюнктура за земледѣлскитѣ ни произведения.

„При все това ние Ви декларираме, че по бюджета, въпросъ чисто вътрешенъ, ние сами ще се справимъ. За него не искаме никаква финансова подкрепа и по него не ще Ви създадемъ никакви тежести. По другия, обаче, проблемъ — платежниятъ балансъ — положението е съвършено друго. Нашитѣ усилия по него, каквито и да сж, при създаденото вече положение ще бждатъ безрезультатни, ако не се дадатъ улеснения отъ вънъ. Ето защо ние поддържаме напълно всичкитѣ си предупреждения и резерви, които направихме предъ Комитета“. — Това сж обясненията и резервитѣ, които се направиха.

„Съ съжаление трѣбва да отхвърлимъ преобладаващото въ Комитета становище, че България е много по-добре, отколкото ние я представляваме, а особено отъ други страни, които понастоящемъ сж стѣснени, като Гърция, Унгария и други.

„За потвърждение на истината ние молимъ да се провѣри изнесеното отъ насъ положение и сме много доволни, че Вие решихте да делегирате за тая целъ представители на Комитета въ София. Отъ това, че досега редовно плащаме задълженията си, не трѣбва да се заключава, че можемъ повече да продължаваме. Въ последнитѣ месеци ние вече изчерпахме всички възможности и резерви и затова трѣбва навреме да бждемъ улеснени, за да не се изложимъ до край. Нека се знае, че сега е вече твърде късно. Другитѣ притоци отъ дивизи, остатѣци отъ заеми и чуждестранни банковѣ кредити, сж отдавна вече пресушени.

„Нашиятъ платеженъ балансъ, както е видно отъ последната таблица на Българската народна банка, въ последнитѣ нѣколко години е билъ чрезмѣрно много развитъ. Той, освенъ че е поглѣщалъ дивизитѣ отъ износа и голѣма частъ отъ заемитѣ, но е консомиралъ въ значителни размѣри дивизи като кредити отъ чуждестраннитѣ у насъ банки, които сега се изплащатъ. По тоя начинъ се накарняватъ и безъ това слабитѣ постѣпления отъ износа и се влошава повече положението.

„Единствениятъ притокъ на дивизи остава само отъ износа, който, вследствие силно спадналитѣ цени на земедеѣлскитѣ произведения, каквито единствено изнасяме, е стигналъ месечно на около 250 милиона лева, който презъ мартъ може да се увеличи и по-късно да достигне максимумъ до 300 милиона лева. Да се иматъ, обаче, предъ видъ мѣлчотитѣ, които идватъ отъ странитѣ, кждето изнасяме и които сме безсилни да отстраняваме.

„Срещу това месечнитѣ плащания срѣдно сж къмъ 500 милиона лева, или единъ ежемесеченъ дефицитъ надъ 150—200 милиона лева, при перспективитѣ, че не може скоро да се очаква едно значително подобрене въ ценитѣ на експортнитѣ ни произведения.

„Отъ това става ясно, че не може повече чуждестраннитѣ задължения да се плащатъ въ днешнитѣ имъ размѣри, както Ви заявихме. Подробноститѣ сж включени въ писменитѣ уведомления, които правимъ на портѹоритѣ и банцитѣ на държавнитѣ заеми. Едновременно да стане проучването на капацитета на нашата възможностъ по тия плащания за напредъ.

„Въ пълна връзка съ платежния балансъ е въпросътъ за стабилизацията на националната ни монета. Съ отслабването по-рано на монополния режимъ, този стабилитетъ е отдавна застрашенъ, обаче нека се знае, че съ цената на всичко той ще се пази докрай.

„Всичко дотукъ трѣбва да се има предъ видъ за запазване спокойствието на страната, тъй необходимо за взаимнитѣ интереси. Надѣмъ се, че направенитѣ отъ насъ декларации и резерви ще бждатъ правилно схванати и преценени, като добавяме още веднѣжъ, че тѣ сж дефинитивни“.

Това бѣше последната декларация, г. г. народни представители, която ние прочетохме въ януарската сесия, за да можемъ да убедимъ господата да дойдатъ тукъ и да направятъ провѣрка, защото сме разбирали, че само така би могло по-нататѣкъ да се върви напредъ. И сега ние се убедихме, че действително отъ тая наша постѣпка има голѣма полза, тъй като Финансовиятъ комитетъ подкрепи предъ Съвета на Обществото на народитѣ своитѣ препорѣки съ тоя докладъ, който бѣше вече изработенъ отъ анкетѹоритѣ.

Финансовиятъ комитетъ, както ви е известно, презъ месецъ мартъ се събра на извънредна сесия въ Парижъ. Тамъ България бѣше представена съ свои делегати. Ние поддържаме нашитѣ искания, които по-рано бѣха депо-

зиран през месец януарий. Тъ бѣха: първо, че ние не можемъ повече да продължаваме да плащаме предвоеннитѣ задължения, споредъ валоризацията, установена презъ 1926 г., както при увеличението отъ днешното ниво нагоре, тъй и при днешното ниво; второ, за следвоеннитѣ заеми — понеже нѣмаме юридическа база — ние предявихме искането на основание фактическото положение да плащаме 4½% лихва вмѣсто 7½%, което отговаря на една равностойностъ къмъ 65%. Това бѣха нашитѣ искания, депозирани въ януарската сесия на Финансовия комитетъ. Вамъ ви сѣ известни подробноститѣ, че нѣкои отъ предвоеннитѣ заеми иматъ приоритетъ предъ репарациитѣ; вамъ сѣ известни и много други още подробности, които азъ считамъ тукъ за излишни да обяснявамъ. Много ясно ще ви стане, че при едно такова положение неминуемо ще се породятъ и различни интереси у портъоритѣ, предвоенни и следвоенни. Въ Парижъ въпросътъ е обсъжданъ и тамъ сѣ намѣрило за нужно, като сѣ преценили нашата възможностъ, възъ основа на доклада, да взематъ решение България да плаща презъ 6-месечния периодъ, отъ 1 априлъ до 30 септемврий, 50% за предвоеннитѣ и следвоеннитѣ заеми. Обаче решението на комитетъ въ Парижъ гласи: „50% срещу предвоеннитѣ и следвоенни заеми“, като въ другъ пунктъ се казва, че репарациитѣ се суспендирватъ дотогава; но тѣ фиксиратъ въ изчисленията на цѣлата сума и 50% отъ репарациитѣ. По този начинъ тѣ правятъ следнитѣ изчисления: за 6 месеца за заемитѣ преди войната — 143 милиона; за заема за бѣжанцитѣ — 67.8 милиона; за стабилизационния заемъ — 133.6 милиона; за репарациитѣ — 133.8 милиона и за другитѣ, гарантирани отъ държавата заеми — 66 милиона и нѣщо, или всичко 547 милиона и толкова, или 91 милиона на месецъ, като 22.3 милиона сѣ за репарациитѣ.

Раздѣля това на половина и въ п. 13 казва изрично, че плащането ще продължи 45.5 милиона месечно тоталъ — всичко. Колкото и да се знае, тая отстъпка отъ 50% трѣбва да се обясни. Както бѣше известно по-рано, следъ парижкото решение, официалниятъ, печатниятъ докладъ на комитетъ, който сега разглежда Съветътъ на Обществото на народитѣ, гласи, че България ще плаща 45½ милиона срещу външнитѣ си заеми, което отговаря на 50% на предвоеннитѣ и следвоеннитѣ и гарантиранитѣ отъ държавата заеми, плюсъ 50% отъ репарациитѣ.

А другиятъ пунктъ, „репарациитѣ преустановяватъ да се плащатъ“, се разбира, че репарациитѣ преустановяватъ да се плащатъ на кредиторитѣ на самитѣ репарации напълно, а 50-тѣ процента се взематъ по силата на ония положения, които преди малко ви припомнихъ. По тоя начинъ фактическото плащане на чуждестраннитѣ заеми ще стане около 65%. Това е тѣхното тълкувание споредъ решението въ Парижъ.

Този рапортъ, г. г. народни представители, бѣше раздаленъ въ Съвета на Обществото на народитѣ. Българското правителство, когато имаше наръжка вече този рапортъ, преди сесията въ Женева, като го изучи основно, взема становище, което го поддържа до край, което го устоя до край и което го спечели днесъ. А то е, че българското правителство реши да плаща 50% само отъ заемитѣ, безъ да плаща нищо срещу репарациитѣ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) И по тоя начинъ плащането, вмѣсто 45 милиона, което фигурира въ рапорта, слиза на 34.8 или около 35 милиона. Съ такова решение бѣха изпратени нашитѣ делегати въ Женева. Нашитѣ делегати въ Женева направиха своитѣ резерви по решението въ този рапортъ. Въ тая сесия, която имаше Съветътъ на Обществото на народитѣ, имаше да разгледа този докладъ. България трѣбваше наново да се представи, за да отстоява това свое становище което тя бѣше заела по-рано.

Азъ мисля, че е много ясно на г. г. народнитѣ представители колко е трудно да се иска едно измѣнение на решението на Финансовия комитетъ, за престижа на самия комитетъ и за установения редъ и т. н., и че трѣбва добре да се преценятъ усилията, за да можемъ ние днесъ да получимъ едно улеснение или едни облекчения по-голѣми, отколкото сѣ тия на комитетъ. Съ редъ предварителни срещи, както ви казахъ въ изявлението си, съ членове на Финансовия комитетъ можахме да постигнемъ едно предварително съгласие и да спечелимъ застъпничеството на Финансовия комитетъ предъ Съвета на Обществото на народитѣ, за да може да приеме нашитѣ искания.

Въ какво ние се различавахме основно въ тия искания? Първо, по отношение на размѣра, който се намалява отъ репарациитѣ; второ, въ едно евентуално разширение на контрола, какъвто тѣ се опитаха да искатъ. Българското правителство, което отъ поемането на властта до днесъ не се е отстранило нито на йота отъ препорѣжитѣ на Фи-

нансовия комитетъ, и не е имало никакво противоречие съ съветника при Българската народна банка, счита, че е дало доказателства, че върви по пътя на тия препорѣжки. То прояви усилия за възможнитѣ икономии въ досегашния бюджетъ, къмъ търсене на нови приходи и вложи голѣми усилия да може да бѣде изяснено положението по платежния балансъ, единъ въпросъ за момента специално много по-важенъ, отколкото бюджетния въпросъ. Финансовиятъ комитетъ се убеди въ нашитѣ добри намѣрения, въ нашето твърдо решение, че ние правимъ всичко възможно, което зависи отъ насъ. Безъ да навлизамъ въ подробности, азъ ви казахъ, че ние получихме пълно удовлетворение на нашитѣ искания. Азъ считамъ за излишно да ви чета всичкитѣ редакции, всичкитѣ перипетии, презъ които минаха нашитѣ преговори. Ще ви прочета само последната редакция на нашата декларация, която е приета по отношение на облекченията, които ни се правятъ, съ който въпросъ напоследъкъ до известна степенъ се спекулираше и експлоатираше.

Последната редакция на декларацията, която азъ трѣбваше да прочета предъ Съвета на Обществото на народитѣ, има следното съдържание: (Чете)

„1. Българското правителство се задължава да положи всичкитѣ си усилия, за да преведе — за службата на външнитѣ си държавни и гарантирани отъ държавата заеми, презъ шестмесечния периодъ отъ 1 априлъ до 30 септемврий 1932 г., 50% отъ общия сборъ на съответнитѣ суми, дължими презъ сѣщия периодъ време. Непреведениѣ суми ще бѣдатъ отнесени въ кредитъ на една специална блокирана смѣтка, която ще се открие при Българската народна банка, и ще бѣдатъ използвани съгласно условията, опредѣлени отъ Финансовия комитетъ въ приложението А къмъ неговия докладъ.

„Съобразно съ препорѣжитѣ, съдържащи се въ казания докладъ, месечнитѣ плащания по репарациитѣ ще продължаватъ да бѣдатъ преустановени, докато настѣпи ново уреждане на репарациитѣ.

„2. Българското правителство, вдъхновявайки се отъ препорѣжитѣ на доклада, ще положи всички усилия да уравни бюджета си за 1932/1933 г. и, съ огледъ на това, ще вземе предложениѣ (сюжериранитѣ) въ сѣщия докладъ мѣрки.

„3. Въ духа на протоколитѣ отъ 1926 и 1928 г. българското правителство ще продължава да консултира комисаря на Обществото на народитѣ и да използва неговото съдействие, специално по отношение изпълнението на препорѣжитѣ, съдържащи се въ доклада на Финансовия комитетъ.

„4. Българското правителство дава съгласието си по следнитѣ разпорѣждания: въ случай че, споредъ предначертанията (сюжеститѣ) на доклада на Финансовия комитетъ, бѣдатъ разширени предѣлтѣ на неговитѣ възможности да сключва краткосрочни ангажменти — предѣлъ, фиксиранъ отъ чл. 9 на протокола отъ 8 септемврий 1928 г. — и предѣлтѣ за сконтиране съкровищни бонове у Народната банка, произведението отъ тѣй издадениѣ допълнително съкровищни бонове ще бѣде употребено само за изплащане на задължитѣ задължения по бюджета, натрупали се до края на бюджетната 1931/1932 г., като се изключатъ всѣкакви плащания за посрѣщане нуждитѣ по текущия бюджетъ. Правителството ще издава подобни допълнителни съкровищни бонове само съ съгласието на комисаря на Обществото на народитѣ, съгласие, което ще се разпростира както върху самото емитиране на бонове, така и върху начина за използването на произведението отъ всѣка емисия“.

Азъ считамъ за излишно, г. г. народни представители, да ви чета други документи и пр., презъ които се премина, за да се дойде до това решение, за да може да се направи сравнение съ това, което се постигна, и съ онова, което се е предполагало, за да се преценятъ усилията, които сѣ направени и главно довѣрието, което е дадено.

По този начинъ България получава презъ този 6-месеченъ периодъ улеснение въ плащане въ чужди дивизи 50% по всички заеми и напълно по репарациитѣ. Презъ сѣщия периодъ време българското правителство ще трѣбва, съгласно препорѣжитѣ на Финансовия комитетъ, да влѣзе въ прѣки преговори съ портъоритѣ на титри отъ предвоеннитѣ и следвоеннитѣ заеми.

Всѣки, който познава устройството, прерогативитѣ, въобще постановката на Обществото на народитѣ, на Съвета на Обществото на народитѣ, на Финансовия комитетъ и неговитѣ функции и права, ще разбере добре какви сѣ тия решения. Тѣ не сѣ дефинитивни и тѣ не налагатъ на портъоритѣ задължения, но тѣ сѣ отъ голѣмо значение, като база за насъ. И г. Молловъ, бившиятъ финан-

совъ министъръ, въ една своя статия, помѣстена въ едно списание презъ м. февруарий, така тълкува и така разбира положението на Финансовия комитетъ и на Съвета на Обществото на народитѣ.

Съ туй, г. г. народни представители, азъ завършвамъ обясненията, които трѣбваше да дамъ. Считамъ за излишно да влизамъ въ по-широки тълкувания или обяснения на всичко постигнато. Вие разбирате отъ декларацията, която ви прочетохъ, значението на употребенитѣ думи „ще положимъ усилия“; въ решението на Съвета — на думитѣ „капацитетъ на възможността на България“ и т. н. Съ други думи, навсѣкѣ до вѣрности на България е подчертано. Азъ считамъ, че по начина, по който можахме да завършимъ този въпросъ, придобивката за България е голѣма.

Намъ ни предстои да подложимъ на преценка перспективитѣ за постѣпления на девизи и да видимъ по какъвъ начинъ ще уреждаме задълженията си, защото не можемъ по никой начинъ да очакваме — и никой не е очаквалъ — че можемъ да добиемъ облекчения съ 50% отъ задълженията си по заемитѣ. И презъ януарий и сега поддържаме едно: че България, колкото желае да плаща, тя по никой начинъ нѣма да се отклони отъ пътя, че тя ще плаща повече на портюритѣ, отколкото ще плаща за посрѣщане на чуждестраннитѣ частни задължения на нашия стопански животъ. Ние сме стояли винаги на това становище и най-сетне ние бѣхме разбрани. Може би затуй сполучихме да извоюваме нѣщо повече. На това основание и комитетътъ прави една забележка, въ която е казано, че ние не можемъ да плащаме повече по частнитѣ задължения, отколкото на носителитѣ на титритѣ. Обаче всичко ще зависи отъ това, какви ще бѣдатъ нашитѣ постѣпления. Известно ви е по какъвъ начинъ се реди тоя въпросъ. Ние сме безсилни, каквито и мѣрки да вземаме, да увеличимъ притока на платежитѣ срѣдства. Ние днесъ сме въ едно положение, което трѣбва да се знае: България вече не може да употребява девизитѣ отъ износа за посрѣщане на вноса. Ако положението би било така, тогава, въпрѣки намаленитѣ цени на стокитѣ за експортъ, въпрѣки промѣнената стопанска конюнктура, ние бихме могли, и при туй положение, да се нагодимъ. Но ние има да плащаме голѣми репарационни и стари задължения, които, колкото и да се мѣщамъ да отлагаме, тѣ все отнематъ една частъ отъ текушитѣ ни постѣпления. А щомъ тия постѣпления сѣ намалени по силата на измѣнната се конюнктура, тѣ се накрѣпватъ въпрѣки голѣмитѣ усилия за пролонгации и др. Повече отъ това ние не можемъ да направимъ, защото се намираме въ голѣми затруднения. Усилията, които се правятъ въ това отношение, сѣ голѣми — това трѣбва да се знае — но резултатътъ не може да бѣде по-голѣмъ при сегашнитѣ ни възможности. По-голѣми плащания по-нататкъ не сѣ по нашитѣ сили.

Нѣма защо да навлизамъ въ обяснения на затрудненията за плащане нашитѣ стари тютюни, за които вчера говори г. Ачковъ, които тютюни стоятъ още непродани. Това сѣ въпроси, по които при другъ случай ще се обяснимъ. Затуй именно и въ моето изявление азъ употребихъ единъ пасажъ, въ който казвамъ, че следъ тия облекчения, азъ се надѣвамъ и считамъ, че достатъчно се улеснява разрешението на тежката задача, която предстои на България, за да се справи съ комплекса въпроси отъ финансово-стопански характеръ. И азъ не вѣрвамъ да се намѣри българинъ, който да не съчете, че добитото облекчение, а главно даденото до вѣрности — при положението да не бѣде засиленъ контролтътъ — е една голѣма придобивка за България. Азъ считамъ, че България е изтѣзла съ голѣма честъ, спечелила е много и затуй употребихъ пасажа: всички сме длъжни да запазимъ нуждното самообладание, да преценимъ важноста на моментитѣ при деликатния характеръ на въпроситѣ, които третираме — защото ще бѣде едно престѣпление, ако по този въпросъ българскитѣ народъ бѣже раздѣленъ — за да можемъ да погледнемъ съ по-голѣмо спокойствие на бѣдещето на България и да внесемъ по-голѣмо успокоение въ страната и народа, за да можемъ да имаме шогоде, при тия така тежки условия, единъ сравнително нормаленъ, правиленъ стопански развой.

Азъ свършвамъ, г. г. народни представители. Оставямъ на г. министъръ-председателя да каже останалото, като считамъ, че народното представителство, цѣлокупниятъ Парламентъ и България могатъ да се считатъ горди съ решението, което българското правителство доби въ последната сесия на Съвета на Обществото на народитѣ въ Женева. (Продължителни ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: (Посрещнатъ съ ржкоплѣскания отъ мнозинството) Г. г. народни представители! Азъ имахъ честта вече да правя едно изложение следъ нашето завръщане отъ Женева презъ м. февруарий, когато Финансовиятъ комитетъ бѣ взелъ решение по ония въпроси, които занимаваха българското правителство по него време. Азъ искамъ и сега да спомня нѣщо отъ моитѣ изявления, за да може по-добре да се разбере развоятъ на въпроситѣ — както тѣ бѣха поставени — за да можете по-правилно да ги съпоставите съ резултатитѣ, които днесъ имаме.

Когато отидохме въ Женева, предъ Финансовия комитетъ ние имахме да изпълнимъ една длъжностъ: да представимъ предъ Финансовия комитетъ истинското финансово и стопанско положение на страната; искахме да докажемъ, че ние сме въ стѣснено стопанско положение, че сме въ едно сѣщо мѣчно финансово положение, да представимъ истинското положение такова, каквото е то, и да искаме отъ Обществото на народитѣ да ни помогне. Въ него моментъ за българската политика бѣше поставенъ въпросътъ по следния начинъ: мисли ли българското правителство, че нашитѣ облекчения трѣбва да станатъ чрезъ снабдяване съ нови срѣдства, които ние трѣбва да търсимъ въ чужбина чрезъ заеми, или ние ще искаме, напротивъ, облекчения на съществуващитѣ досега задължения, които ние имаме къмъ чужбина, и по този начинъ да облекчимъ нашето положение? Никога българското правителство не поставяше въпросъ за мораториумъ, за спиране на плащанията. И колкото интриги се направиха въ него време предъ чуждия свѣтъ — че българското правителство обявило мораториумъ — отъ злосторници, които не знаеха, че пакостятъ на България, ние можахме о време да ги парализираме. Нашата здрава позиция, следователно, бѣше: България отива не да дири заеми, аванси; България отива да иска облекчения, за да се спаси отъ тежкото положение, въ което се намира, чрезъ намаление на външнитѣ задължения, които тя има. По този пътъ трѣгнахме. Отидохме въ Женева — четохъ ви онова изложение, което направихъ азъ тамъ; г. министърътъ на финанситѣ, нѣмайки тогава възможността да направи тукъ своето изложение, което направи предъ Финансовия комитетъ, направи го сега — и на края, следъ размѣна на възгледи, които имахъ честта нѣколко пъти тукъ да ви изложа, ние имаме решението на Финансовия комитетъ.

Тукъ предъ васъ азъ направихъ изявления въ смисълъ, че Финансовиятъ комитетъ ни дава 50% отсрочка на външнитѣ ни задължения за 6 месеци. Сумитѣ отъ останалитѣ 50%, които ще се блокиратъ въ български левове, ще се употребятъ за посрѣщане дефицититѣ по текущия бюджетъ.

Б. Смилевъ (нац. л. о): И тѣ нали ще се плащатъ? Това искамъ да зная.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По всички въпроси ще Ви отговоря. Недейте ме прекъсва.

Председателъ: Моля, г-да, не прекъсвайте г. министъръ-председателя.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: По всички въпроси ще ви направя най-обстойно и най-искрено изложение, защото въ миналото азъ съмъ атакувалъ и поддържалъ, и днесъ поддържамъ, че не само е непочтено, но е и престѣпно по голѣмитѣ въпроси, които интересуватъ тъй сериозно държавнитѣ финанси, правителството да не излиза откровенно да каже истината предъ Народното събрание. Азъ за себе си и за честта на кабинета, който председателствувамъ, никога нѣма да допусна това. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Задъ моитѣ дѣла нѣма скрити решения. Никакви скрити решения задъ дѣлото, което вършимъ, азъ не допускамъ.

Г. г. народни представители! По въпроса за репарациитѣ казахме, че решението бѣше тѣ да се преустановятъ, да се отсрочатъ. И по въпроса, що ще стане съ сумата отъ 50%, които сѣ блокирани, казахме, че Финансовиятъ комитетъ иска да се издадатъ съкровищни бонове на името на съветника при Българската народна банка. Още тогава, г. г. народни представители — да ви го кажа сега — ние заехме позиция, още тогава искахме Съветътъ на Обществото на народитѣ, чиято сесия иде, да знае, че становището на българското правителство е, че 50-тѣ%, които ще се плащатъ, ние ги смѣтаме върху външнитѣ ни задължения безъ репарациитѣ — тълкуване, което се сполучи да се даде така, както ние го дадохме чрезъ моитѣ изявления.

Стъ две думи ето въ що се състоеше въпросътъ. По смѣтките, които се правѣха отъ Финансовия комитетъ, приемайки да се плащатъ 50% отъ външните ни задължения, ние трѣбва да плащаме за 6 месеци: по предвоенните заеми — 143.800.000; по бѣжанския заемъ отъ 1926 г. — 66.800.000; по стабилизационния заемъ отъ 1928 г. — 135.600.000; репарации — 133.800.000 и по разни други заеми, гарантирани отъ държавата — 66.300.000, или всичко 547.500.000.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Съ лихвите ли? Туй искамъ да зная, понеже казвате: плащане погашения на валоризирани заеми.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Плащанията, които имаме да правимъ по заемите, ги правимъ въ тѣзи цифри, които ви казахъ.

Министъръ С. Стефановъ: Нѣкои иматъ анюитети, други нѣматъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Г. Смиловъ! Вие искате да кажете туй, което писа вчера в „Слово“, ама това, което е писано тамъ, не е разбрано. Това е цѣлата сума, която се плаща по външните заеми. До 1933 г. погашения по заемите не се плащатъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е предвидено въ бюджета да се плаща по заемите.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: По едно тълкувание, което се даваше, се смѣташе, че отъ тази сума 547.500.000, която обгръща и репарациите, ще се плащатъ 50%, а по нашата смѣтка ще плащаме 50% отъ тази сума, като предварително се извадятъ репарациите. Значи, отъ 547.500.000, като се извадятъ репарациите 133.800.000, оставатъ 413.000.000; отъ тази сума 413.000.000 на шестмесечие ще се плащатъ 50%. Въ такъвъ случай сумата, която трѣбва да плащаме, ще бѣде не 45.000.000, а 35.000.000, както ние тълкуваме и както сполучихме сега да се приеме.

Това е тълкуването относително първия въпросъ, който бѣше споренъ.

Вториятъ въпросъ. Финансовиятъ комитетъ бѣ отпратилъ до министъръ-председателя едно писмо — то не е въ рапорта на Финансовия комитетъ — съ което се съобщаваше начинътъ, по който трѣбва да се изпълнява сътрудническата работа на Съвета на Обществото на народите.

Въ точка б се казваше така: (Чете) „Трѣбва да бѣде консултиранъ върху всички законодателни проекти, които интересуватъ управлението на публичните финанси и измѣненията на съществуващата административна организация, сключването на външни и вътрешни заеми въ полза на държавата или на всѣка публична администрация и, въобщо, върху всичките мѣрки, които интересуватъ кредитна на страната“. Ние смѣтнахме, че съ това явно се иска да се разшири контролната функция на комисаря и затова още тогава съобщихме — макаръ да не е въ рапорта на Финансовия комитетъ, а да е отдѣлно писмо, изпратено лично до министъръ-председателя — че ние не можемъ да приемемъ това въ тая форма, въ която е. И азъ трѣбва да отбележа съ радостъ, че разбраха, какво това не може да се допустне, смѣтна се, че такова писмо не ни е изпратено и Финансовиятъ комитетъ прие това, което ние искахме съ онзи пунктъ, който г. министърътъ на финансите ви прочете, а именно: (Чете) „Въ духа на протокола отъ 1928 г., въ който е установенъ институтътъ на комисариата, българското правителство ще продължава да консултира комисаря на Обществото на народите и да използва неговото съдействие, специално по отношение изпълнението на препоръките, съдържащи се въ доклада на Финансовия комитетъ“. По новия докладъ комисарятъ има правото да разпредѣля сумите, които сѣ блокирани — а знаете, че 50% отъ сумите, които ние трѣбва да платимъ, се блокираха въ левове въ Българската народна банка — и да ги даде за покритие на дефицитите, които ще се констатира въ изтеклия бюджетъ. Въ духа на този протоколъ е и решението на Обществото на народите.

Ние имаме и трети единъ въпросъ: по кой начинъ ще трѣбва да се употребятъ сумите, които се получиха като блокирани левове, които оставатъ у насъ. Ние казахме, че ще се издадатъ съкровищни бонове. Азъ си спомнямъ като днесъ, че и тогава уважаемиятъ г. Смиловъ ме прекъсваше и казваше: „Ама тѣ ще носятъ лихва“. Г. г. народни представители! По този въпросъ, както ще ви кажа и по-нататъкъ, Министерскиятъ съветъ взе своето решение и го

разреша по следния начинъ: боновете, които ще се издадатъ на името на съветника при Българската народна банка, сѣ безлихвени, подновяеми и непрехвърляеми, оставатъ въ негово ръце, като задължение на държавата къмъ него. Тѣзи бонове ще се даватъ така, докато се постигне спогодбата ни съ портърите — ще иматъ сила отъ 1 април т. г.

Изявленията, които ви направихъ тукъ, г. г. народни представители, азъ ги направихъ съзнателно: искахъ да бѣде известно нашето тълкуване. И азъ днесъ съмъ особено радъ, че Финансовиятъ комитетъ, както ви каза и г. министърътъ на финансите, е ималъ добрината да разбере положението ни и е приелъ тълкуването, което ние бѣхме дали. А и Съветътъ на Обществото на народите е погледналъ много благосклонно на насъ, като е приелъ тѣзи тълкувания на Финансовия комитетъ, които бѣха, собствено, нашите тълкувания и които смѣтаме, че сѣ правителствени тълкувания, които можеха да се дадатъ на препоръките, които бѣше далъ Финансовиятъ комитетъ.

Въпросътъ за репарациите стои така. Преустановява се по наше искане тѣхното плащане до окончателното решение на репарационния въпросъ. Тѣй че отъ 15 мартъ, отъ когото спрѣхме плащанията — за което ще ви говоря по-нататъкъ — въпросътъ за репарациите си остана въ една смѣтка, отдѣлна отъ смѣтките, които се опредѣлиха за постѣпленията отъ заложените приходи. Тѣй стои въпросътъ за репарациите.

Г. г. народни представители! Имаше хора, които поддържаха тезата, че не трѣбва да се плаща. Никога ние не сме казвали, че не трѣбва да плащаме. И нека се разбере, че първите ни искания бѣха да платимъ, обаче да платимъ съобразно съ възможностите ни да платимъ. И заради туй не мога да не възразя, когато чувамъ думите: „Вие трѣгнахте по пътя на неплащането“. Никога това не е казано. Казвано е, че на 15 мартъ, когато е срокътъ на плащането, можемъ да спремъ, но не сме казали, че нѣма да плащаме никога. Въпросътъ внеската, която трѣбваше да внесемъ на 15 мартъ, да я внесемъ или не, е въпросъ другъ. Внесохме я. Но, г-да, ако ли не бѣхме внесли внеската на 15 мартъ — днесъ сме куражливи да ви кажемъ — дали бихме могли на 15 априлъ да внесемъ само 17 милиона отъ 60-тѣ милиона, които трѣбваше да платимъ на тази дата? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) На 15 априлъ ние имаме да плащаме въ чужбина 60 милиона лева: 34 милиона лева за следвоенните заеми, 4 и половина милиона лева за довоенните заеми и 22 милиона лева за репарации. Внесохме 17 милиона лева, 50% отъ внеската за следвоенните заеми, 4 и половина милиона лева за довоенните заеми, които се отложиха до 1 априлъ, а 22 милиона лева репарации не платихме. Тѣй че ако е въпросъ за неплащане, на 15 мартъ можехме да не платимъ само половината отъ внеската, която трѣбваше да платимъ, защото трѣбваше да платимъ половината на 44 милиона лева — 22 милиона лева. Ние предпочетохме да бѣдемъ въ съгласие съ Финансовия комитетъ, който ни моли и ни препоръча: недейте спира плащанията едностранно, по ваша воля; недейте дава доказателства предъ свѣта вие, като държава и народъ, които имате много добъръ кредитъ въ чужбина и особено въ търговията, че спирате плащанията произволно; изплатете си задълженията, за да ни дадете възможностъ да работимъ по-нататъкъ, още повече, че още никакви решения не сѣ взети.

Вѣрното е, че съветътъ, който заседава до 5 часа, не заседава отъ удоволствие да стои до 5 часа и да пие чай, а заседава, защото трѣбваше да разреши голѣми въпроси, съ огледъ истинските интереси и кредита на страната. Можеше да се не плати. И азъ зная, че тогава общественото мнение щѣше да каже: ето бабаити, които можах да кажатъ: „Не плащаме“. Но, г-да, сетнините не сѣ станали злощастни, за да мога да ви ги посоча сега. По съмъ щастливъ да ви кажа колко добре стана, че изпълнихме нашите задължения, за да можемъ да получимъ ония облекчения, за които имаме днесъ силата и куража да се похвалимъ. По тѣзи въпроси не само ние, но всички страдущи страни могатъ да се запитатъ: по-добре ли сѣ направилъ ония, които спрѣха да плащатъ и обявиха мораториумъ, или по-добре направиха ония, които сѣж сѣ мъчили и борили да имъ се намалятъ задълженията.

Сега ще мина на други въпроси, които сѣж за васъ неизвестни, въпроси, които се тълкуватъ различно, за да може сериозно да се обяснимъ по тѣхъ. На насъ казватъ: „Вие, собствено, какво сте свършили? Нищо не сте свършили. На васъ не сѣ простени дълговете“. И то е вѣрно на насъ окончателно не е простенъ дългътъ. На насъ е направено облекчение да плащаме само 50% отъ следвоен-

нитъ и предвоеннитъ заеми за 6 месеца и за неплащане напълно репарациитъ до окончателното имъ уреждане.

Тепърва има да се решаватъ въпроситъ и то не вече съ Обществото на народитъ, не съ Финансовия комитетъ вече, а съ портъоритъ. За мене е важно днесъ да констатирамъ, че съ Финансовия комитетъ, съ който ние до днесъ имаме работа по тия въпроси, ние завършихме благополучно. Ние държаме смѣтка за авторитета, за значението на Финансовия комитетъ и на Обществото на народитъ; смѣтаме, че и тѣ оцениха поведението, което държаме спрямо тѣхъ. Но никога, г. г. народни представители, не можеше нито Финансовиятъ комитетъ, нито Обществото на народитъ да разрешатъ въпроса, който ние сме повдигнали — за отношенията ни съ портъоритъ. И когато Съветътъ на Обществото на народитъ казва сега: „Вие ще отидете да третирате съ портъоритъ по заемитъ“, той казва нѣщо, което е въ негова длъжностъ, защото не е въ негова властъ и право да разрешава тоя въпросъ. И затова нека по тия въпроси заблудения да не се хвърлятъ въ обществото; нека се знае сериозно, че нито Обществото на народитъ, нито Финансовиятъ комитетъ иматъ властъ да налагатъ на портъоритъ. Обществото на народитъ, бидейки общоевропейски институтъ, се занимава съ въпроси финансови и стопански, доколкото може да спомога да се нареди свѣтътъ при по-други условия, и има само право да даде едно мнение по въпроситъ, какъ трѣбва да се разрешатъ, но то не може да задължава частни лица — портъоритъ. И затова, следъ като взеха решение за 50-тъ процента намаление, то казва: „Ще отидете да третирате въпроса съ портъоритъ, за да можете да получите облекчения на плащанията си“. Въ шесттъ месеца, които имаме на разположение — това е препорѣката на Финансовия комитетъ — ще взѣмемъ въ преговори съ портъоритъ. Какви сж и какви ще бѣдатъ отношенията ни отъ днесъ нататкъ съ портъоритъ на титри, това е голѣмиятъ въпросъ, който се полага за разрешение отъ днесъ нататкъ.

Г. г. народни представители! Спрямо портъоритъ на титри отъ довоеннитъ ни заеми ние сме се поставили на една юридическа база. По чл. 8 на конвенцията отъ 1926 г. дадено ни е право, когато финансовото ни положение се влоши, да искаме ревизия на тази конвенция, споредъ която задълженията ни се валоризиратъ на всѣки три години съ 7 стотинки златни. По известни заеми ние имаме да плащаме 54 стотинки златни, а по други — 46; срѣдно има да плащаме около 49—50 стотинки златни, което значи около 13—14 книжни лева за златенъ левъ. Ние казахме на портъоритъ на титри по довоеннитъ ни заеми, че ще плащаме въ френски франка.

Нѣкой отъ мнозинството: Тамъ е нещастieto — въ тая конвенция.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще спечелимъ ли или не, г-да, тази наша позиция си остава такава, каквато сме я заели. Ние казваме, че при нашето тежко положение трѣбва да стане ревизия; кредиторътъ ни казва, че не трѣбва да стане. Има ли санкция, предвидена по тази конвенция, има ли предвиденъ арбитражъ, чрезъ какъвто да може да се разреши спорътъ? Нѣма. Какво би било тогава положението на единъ длъжникъ и на единъ кредиторъ, които постоянно се каратъ върху фактическото положение? Какъ може да се постигне една спогодба? Тукъ е значението на ревизията, която Финансовиятъ комитетъ направи на нашата Народна банка, и тукъ е именно печалбата, която ние имаме отъ она рапортъ, за който ви спомена г. министърътъ на финанситъ. Рапортътъ на Финансовия комитетъ до Обществото на народитъ за финансовото положение на България съдържа именно онова, което ние, сме изложили още презъ месецъ януарий, когато бѣхме въ Женева. Защото, г. г. народни представители, ми се чини, че отъ гледна точка на правда и на справедливостъ, когато въ единъ договоръ нѣма предвидено какъ да се спогодятъ кредиторъ и длъжникъ върху едно фактическо положение, когато нѣма предвиденъ арбитражъ или нѣкой другъ начинъ, по който да се разреши даденъ споръ, ние имаме тъкмо за такъвъ случай такъва една безпристрастна учреждения, каквито сж Финансовиятъ комитетъ и Обществото на народитъ, за да изтъкнатъ фактическото положение. И това е сторено въ рапорта на Финансовия комитетъ, който дава истинското положение на България и въ който се казва, че нашето финансово положение е затруднено и особено платежниятъ ни балансъ е извънредно затрудненъ. Това е, г-да, единъ изключително здравъ аргументъ, който може да ни послужи на насъ, на България, като длъжника предъ портъоритъ на титри по довоеннитъ ни заеми, за да имъ кажемъ: това е положението ни; условието, предвидено въ чл. 8 отъ конвенцията, е настѣпило и вие сте длъжни да се съобразите съ него.

— Зная, г-да, както всички знаятъ, че е много трудно кре-

диторъ да отстъпи. Но ние мислимъ, че е по-добре единъ кредиторъ, който нѣма да получи плащането си, поради невъзможността длъжникътъ да му плати, да отиде на една спогодба, по силата на която по-малко ще получи, но ще получи това, което се уговори по спогодба. Тия сж нашитъ аргументи, които ние вчера, днесъ и отъ утре особено ще поддържаме предъ носителитъ на титри по нашитъ предвоенни заеми. България има правна база по силата на конвенцията, която сме сключили, и справедливо и човѣшко е ние да наредимъ нашитъ отношения на тази база.

Всетаки, г. г. народни представители, въ периода, въ който ще преговоряме съ носителитъ на титритъ — ние имаме вече препорѣжитъ на Обществото на народитъ, ние имаме и една база, на която стоимъ — ще плащаме 50%; отъ това нагоре нищо. Въ това време ние ще искаме да убедимъ кредиторитъ си, че е въ тѣхна полза, както и въ наша, да свършимъ окончателно. Както и да се разреши въпросътъ съ спогодбата ни, това решение ще трѣбва да се отнесе за времето отъ 1 априлъ, отъ когато ние сме получили препорѣката на Финансовия комитетъ да плащаме само 50%. Това е становището ни. Вѣрвамъ, че се намѣри, че то е здраво, че е почтено и че е допустимо да не се отстъпва отъ него.

Въпросътъ за следвоеннитъ заеми стои другояче. Тамъ ние нѣмаме юридическа база. нѣмаме тая конвенция, която имаме за довоеннитъ заеми, въ която се казва, че ние имаме право на ревизия при измѣнение на финансовото положение. Предъ портъоритъ на титритъ по следвоеннитъ заеми ние излизаме съ други съображения. Когато се контрактираха заемитъ при лихва 7.5%, България, която е земеделска страна, продаваше житото си по 7.50 л. килограмътъ. Въ него време тютюнътъ на България струваха три пѣти по-скѣпо, отколкото струватъ днесъ. Ние, земеделската страна, която изнася само земеделски продукти; страната, на която тоя износъ съставлява богатството, при тогавашнитъ цени на земеделскитъ продукти, при тогавашната имотностъ и при тогавашната стопанска конюнктура можехме да плащаме лихва 7.5%. Обаче при тая разруха, която е настѣпила отъ известно време насамъ; когато житото се продава по 2 л. килограмътъ, когато тютюнътъ се предлага на безценица, когато външнитъ платежни срѣдства сж тѣй намалѣли въ нашата страна, много справедливо е да искаме намаление на лихвата. Пъкъ и това не е самовикъ на България, това е общъ викъ на всички длъжници, които дължатъ и които сж въ невъзможностъ да плащатъ. Предъ носителитъ на титритъ по следвоеннитъ заеми ние се отнасяме съ тия аргументи и казваме: положението ни виждате какво е; вмѣсто кредиторътъ да страда отъ спиране на плащанията по невъзможностъ на длъжника да плаща, най-добре и почтено е за кредиторитъ и за длъжниците да се спогодятъ, съ огледъ на възможността на държавата и на народа да плащатъ. И се надѣваме, г. г. народни представители, че и тая ни база, на която сме застанали, е справедлива. Тя не е само на България, а, както казахъ, тя е вече на всички ония, които искатъ да уредятъ отношенията съ кредиторитъ си. И струва ми се, че стойки на тая база, нашитъ кредитори на титритъ по следвоеннитъ заеми ще се увѣрятъ, че въ тѣхна и въ наша полза е да се спогодимъ, за да създадемъ едни нормални и трайни отношения помежду си.

Сега по въпроса за репарациитъ. За насъ този въпросъ е окончателно разрешенъ. Право е, че Обществото на народитъ ни казва: азъ не съмъ компетентниятъ органъ днесъ да ви кажа, че ви се опрощаватъ репарациитъ; азъ не съмъ институцията, която представлява тукъ държавитъ, които сж заинтересовани съ васъ по репарационния въпросъ; азъ само одобрявамъ да преустановите да плащате репарации, докато се реши въобще репарационниятъ въпросъ въ Лозана.

Г-да! Следъ нѣколко месеца се събира голѣмата конференция за разрешаване на въпроса за репарациитъ. Въобще сега конференциитъ започватъ. Утре ние имаме тѣй наречената конференция на петимата, съ представителъ Америка, които ще говорятъ по въпроса за репарациитъ. (Възражения отъ работниците) (Къмъ работниците) Чехотъ ли въ вестницитъ, какъ Литвиновъ се съгласи съ предложението за разоръжението? Не сте чели вѣроятно.

Нѣкой отъ мнозинството: Не се интересува.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: На 8 и 9 май се събира, пакъ въ Женева, една нова конференция по въпроса за тѣй наречената Дунавска антанта и пакъ въ връзка съ въпроса за помощта, която трѣбва да се даде

на бедствуващите балкански страни. На първи, сега казват на 14, юлий имаме голъма конференция, която ще се занимае с въпроса за репарациите. Всъщност дневно виждате — народите се събират и се мъчат да дирят начини за разоръжение. Въобще тоя месец и идущият свѣтъ отново се събира да мисли, за да разреши голѣмитѣ въпроси, които му тежат: въпросът за разоръжението, въпросът за облекчението на ония, които не могат вече да плащат, и то не само с оглед на интересит на длъжника, ако искате, повече с оглед на интересит на кредиторит, които сж поставени предъ алтернативата или всичко да загубят, или да намаляват вземанията си, за да могат да получат толкова, колкото длъжничит сж способни да плащат. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството) Тия въпроси сж поставени, г. г. народни представители. Докогато тия въпроси ще се решат, ние не ще плащаме репарации. Днесъ българската държава си има облекченията: въ тия шест месеци по 35 милиона плащания месечно и за репарациите — нищо, вмѣсто 91 милиона месечно на общитѣ ни анюитети отъ 1.118.000.000 л., за всичкитѣ ни дългове, които трѣбваше да се плащат годишно. И това облекчение, което ни се направи за шесттѣ месеца, е едно голѣмо облекчение, което се чувствува много добре. За да се съгласи Обществото на народитѣ да потвърди това, то значи, че е разбрало, какво нашитѣ способности да плащаме сж изчерпани и следователно въ максималния размѣръ, въ който ги определя, сж тия. Това е индикация за портъоритѣ, спрямо които ние държимъ позиция и на нея искаме да стоимъ. Въ две думи казано, засега българската държава има спечелена една позиция отъ Обществото на народитѣ — въ продължение на тия 6 месеца да плаща само тия суми. Тая позиция е здравата, на която ще се стои, за да може да се извоюва другата позиция спрямо портъоритѣ, за да се намалят дълговетѣ тѣй, както ние поддържаеме. Ще бжде ли то въ близко време, или по-нататъшно, казват, това ще зависи много, първо, отъ волята на едно правителство, което ще иска да поддържа гледището си и да стои на здраво заетитѣ позиции, които, отъ гледище на право, справедливост и човѣщина, сж позиции неатакуеми; ще зависи, отъ друга страна, отъ благосклонността на портъора и кредитора, който трѣбва да разбере и положението на длъжника, и своитѣ собствени интереси. Отъ днесъ нататъкъ, както до днесъ, сж тия въпроси — защото тѣ сж общодържавни и общонародни — нека много не правимъ партизанство, а да се стремимъ всичкитѣ да бждемъ обединени, за да можемъ да задържимъ спечеленитѣ позиции и да можемъ да подготвимъ благоприятни условия за утрешния денъ; да можемъ да извоюваме окончателното разрешение на единъ въпрос, който нито е лекъ, нито може да се третира съ леко сърдце. Има две позиции: едната на ония, които смѣтат, че човѣкъ може лесно да хариже дълговетѣ си, да каже на кредитора: „Азъ не плащамъ“ — една позиция, която се поддържа много отъ ония, които никога нѣма да слѣзат на земята да погледнатъ мъчногитѣ на живота въобще, и една друга позиция, която е позиция на една държава, която иска здраво да се бори, задържайки, отъ една страна, кредита, който си е спечелила всрѣдъ чуждия свѣтъ, и, отъ друга страна, да поддържа здравата правна база, на която стои, за да може да убеди кредитора, че е по-добре да получи нѣщо, отколкото да не получи нищо, при невъзможността на длъжника да плаща. Тѣзи сж дветѣ позиции, и азъ смѣтамъ, че втората, която сме избрали, е здравата.

Г. г. народни представители! Правятъ много сравнения, какво ние сме спечелили, и какво сж спечелили ония държави, които, като насъ, сжщо сж отишли предъ Обществото на народитѣ да дирятъ и тѣ лѣтъ на своитѣ собствени рани. Тукъ въ тоя моментъ азъ нѣма да поддържамъ старата пословица, че нещастieto на едни прави щастието на други; напротивъ, и ние, както и ония, които сж около насъ, сж въ бедствено положение. Земедѣлскитѣ страни особено сж въ бедствено положение. Въ сегашния моментъ всички се борятъ, за да могатъ да си създадатъ по-благоприятни условия за бждещето; всички се борятъ да намѣрятъ облекчение на положението си. Въ сегашния моментъ, за да могатъ да създадатъ по-благоприятни условия за бждещето, всички се борятъ да получатъ облекчения. Както се радвамъ за нашитѣ облекчения, азъ бихъ се радвалъ сжщо, ако такива облекчения се направятъ на всички ония, които иматъ нужда отъ такива. Трѣбва да ни радва общото щастие на всички наши близки, и въобще трѣбва да ни радва щастието на всички, на човѣчеството, защото при положението, въ което се намираме, не злoбата спрямо нашитѣ съседи или другитѣ

държави трѣбва да ни създава радостъ. Свѣтътъ днесъ така е нареденъ, че взаимоотношенията между народитѣ, особено стопанскитѣ отношения, сж въ много тѣсна връзка. Нещастieto на нѣкой много далеченъ народъ днесъ става и наше нещастие. Азъ бихъ се радвалъ, ако днесъ всички, които иматъ нужда, могатъ да уредятъ щастливо своитѣ въпроси.

Заради това на мене ми е даже противно да сравнявамъ печалбитѣ, които има българската държава, с ония, които иматъ съседнитѣ държави и отъ това да права козъ за вътрешната си политика. Азъ смѣтамъ, че това е една пакостна работа. Ние желяемъ колкото е възможно по-скоро всички да се приближимъ до момента, когато ще можемъ да заживѣемъ по-охолно. Когато всички народи започнатъ по-охолно да живѣятъ, тѣ ще си помагатъ помежду си. Мизерията е лошъ съветникъ за народитѣ у тѣхъ си; мизерията нѣма да помогне и за международнитѣ отношения на народитѣ, особено на насъ, които сме на Балканитѣ. Ето защо мене не ме радва, когато валутата на една съседна намъ държава, която се бори като насъ, пада и сж това си изгубва кредита. Мене не ме радва, напр., че отъ 14 и 15 того драхмата е паднала понизко отъ българския левъ. Азъ бихъ желалъ на всички народи щастие и по-добро положение, за да могатъ да благоденствуватъ.

Колкото за насъ, г. г. народни представители, азъ ще оставя на други да преценяватъ резултата на нашето дѣло. Всетаки ние въ България или ще се научимъ да ценимъ придобивкитѣ, които получаваме и ще навикнемъ постепенно, на етапи да ги получаваме, или, както въ миналото е било, ако искаме всичко отведнажъ, нищо нѣма да сполучимъ. Азъ съмъ по-старъ политикъ и започвамъ въ себе си да се срамувамъ, когато повтарямъ тая стара истина, че ние всички се обединяваме, когато трѣбва да наведемъ глава при нещастията, които ни сполетяватъ, а ни е мъчно да се обединяваме при придобивкитѣ, които се получаватъ постепенно.

Г-да! Ние заехме една позиция и спечелихме. Облекчението на българската хазна е добро. Има шест месеца предъ насъ. Въ тия 6 месеца ние трѣбва да работимъ. Работата е трудна, но всички трѣбва да разберемъ, че се работи за България и само за нея. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

И заради туй азъ оставямъ на страна всички партизански спорове, които могатъ да се водятъ и които за менъ нѣматъ никаква важностъ. За менъ е важно всички рѣководни фактори въ тая страна, всички, които иматъ отговорностъ въ тая страна, винаги да преценяватъ сполучитѣ такива, каквито сж тѣ по своето естество.

Г. г. народни представители! Азъ завършвамъ пакъ съ благодарността, която отпразнихъ и по-напредъ къмъ Финансовия комитетъ и Съвета при Обществото на народитѣ. Тѣ направиха онова, което могатъ да направятъ по тѣхнитѣ възможности; ограничени въ тѣхнитѣ права, тѣ дадоха онова, което можеха да дадатъ: дадоха ни добри препорѣки. Както ние сме доволни отъ тия препорѣки, смѣтамъ, че сж длъжни да се съобразяватъ съ тѣхъ всички ония, сж които ние ще третираме. На тази здрава база застанахъ, мене ми се чини, че ние сж нищо нѣма да накарнимъ кредита си предъ външния свѣтъ, сж който третираме; сж нищо нѣма да почернимъ името на България като батакия, или като безчестна, ако, стойки на тая база, ние ще искаме отново да се боримъ, за да добиемъ окончателно ония намаления, на които смѣтаме, че имаме право и по законъ, и по моралъ. (Продължителни ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателътъ: Има думата запитвачътъ г. Кантарджиевъ, за да каже доволенъ ли е отъ отговоритѣ на г. г. министритѣ.

А. Кантарджиевъ (д): Азъ съмъ доволенъ отъ отговоритѣ на г. г. министритѣ.

Председателътъ: Има думата другиятъ запитвачъ — г. д-ръ Бешковъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Г. г. народни представители! Следъ като изслушахме изложенията на г. министра на финанситѣ и на г. министъръ-председателя, за мене поне става ясно, че правителството въ току-що изтеклата сесия на Обществото на народитѣ е отстоявало съ достоинство интереситѣ на българската държава и че то е завоювало едни позиции, които му правятъ честъ, и които, безспорно, ще иматъ голѣмо значение въ бждеще за финанситѣ на държавата. То е спечелило тия позиции благодарение на своя упоритъ трудъ и благодарение на оная ис-

креностъ, съ която е изложило предъ Финансовия комитетъ тежкото финансово положение на България.

Подчертавайки спечеленитѣ позиции, азъ съмъ длъженъ да кажа, че тия спечелени отъ днешното правителство на Народния блокъ позиции нѣкога, преди години, бѣха спечелени отъ правителството на Земледѣлския съюзъ, отъ правителството на Стамболийски, презъ 1922 г. Тогава се сключи една конвенция, по силата на която българската държава се задължи да плаща въ французски франкове на държателитѣ на титри отъ довоеннитѣ заеми на България. Французскиятъ франкъ е равенъ, както е известно на всички ви, на 20 златни стотинки. Тая спогодба отъ 1922 г. биде измѣнена въ последствие въ едни преговори, които водиха, като представители на правителството на Демократическия съговоръ, господа Ляпчевъ и Буровъ. Тия преговори завършиха съ конвенцията отъ 1926 г., която измѣни конвенцията отъ 1922 г. Съгласно конвенцията отъ 1926 г., българската държава се задължи да изплаща титритѣ отъ нашитѣ довоенни заеми въ по-голѣми размѣри. Заемитѣ бѣха разпредѣлени на три групи, на всѣка група процентитѣ бѣха увеличени, като на всѣки три години се плащаше по 3 златни стотинки повече на златенъ левъ. Първоначалното плащане бѣше: 43 златни стотинки за левъ за първата група, 56 златни стотинки за втората група и 40 златни стотинки за третата група. Тая конвенция, която увеличи плащанията на България въ троенъ размѣръ, по която всѣки три години се увеличаваше процентътъ на тия плащания, застрашаваше да погълне въ 1948 г. може би половината отъ бюджета на българската държава. Най-после днесъ, следъ усилията на правителството на Народния блокъ, тая конвенция биде премахната, биде отстранена и бѣше извоювана новата позиция отъ правителството на Народния блокъ, която приравнява плащанията ни къмъ нивото на конвенцията отъ 1922 г.

Б. Смиловъ (нац. л. о): Конвенцията не е измѣнена. Има ли такова нѣщо?

Д-ръ И. Бешковъ (з): Конвенцията не е измѣнена, но сж завоювани позиции, г. Смиловъ, . . .

Б. Смиловъ (нац. л. о): А, то е друго!

Д-ръ И. Бешковъ (з): . . . засѣгащи джоба на българската държава, засѣгащи нашитѣ плащания.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ (Къмъ Б. Смиловъ) Да не искате изведнѣжъ всичко да извоюваме!

Д-ръ И. Бешковъ (з): Всичко се мѣни, г. Смиловъ! И Вие сте се измѣнили, и вѣрвамъ, че още ще се измѣните. (Смѣхъ) Ние трѣбва да изхождаме отъ реалното положение на нѣщата, отъ това, колко се засѣга българската държава днесъ и какви сж изгледитѣ за утрешния день.

Свършвамъ. Съ огледъ на постигнатитѣ резултати, имайки въра въ това, че правителството на Народния блокъ и въ утрешния день, и въ предстоящитѣ 6 месеца ще работи и ще умѣе достойно да отстоява българскитѣ интереси и да извоюва още по-голѣми придобивки и облекчения за България, азъ заявявамъ, че съмъ доволенъ отъ отговора на господа министритѣ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Искамъ думата.

Отъ мнозинството: Е-е-е!

А. Ляпчевъ (д. сг): Понеже г. министърътъ на финанситѣ по поводъ на едно питане прави апелъ къмъ всички българци, азъ, макаръ, формално погледнато, да нѣмамъ право да искамъ думата, като преценявамъ голѣмата важностъ на въпроса, като ценя апела на г. министра и като имамъ предъ видъ онова добро, което ще може да се допринесе въ предстоящитѣ преговори, смѣтамъ, че г. председателътъ, и особено г. министъръ-председателътъ ще уважатъ моето искане да кажа две-три думи.

Председателътъ: По чл. 60 отъ правилника, азъ нѣмамъ право да Ви дамъ думата.

Н. Гашевски (нац. л): На конгреса на Сговора ще го кажете, г. Ляпчевъ!

А. Ляпчевъ (д. сг): Добре, добре, добре!

Председателътъ: Давамъ 5 минути отиди.

(Следъ отиди)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Заседанието продължава.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители, че е постигнато отъ Министерството на финанситѣ законопроектъ за продължаване на даденитѣ срокове за възвръщане на временно внесенитѣ чулчета (харари) за амбалиране на тютюни и торби за амбалиране на захаръ и руди. (Вж. прил. Т. I, № 61)

Постигнато е отъ Министерството на народното просвѣщение предложение за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подданици. (Вж. прил. Т. I, № 62)

Пристъпваме къмъ втора точка отъ дневния редъ — **второ четене законопроекта за данѣнни облекчения.**

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Комисията по Министерството на финанситѣ се занима съ законопроекта за данѣнни облекчения и направи въ него измѣнения, които смѣтна за целесъобразно да се направятъ. Законопроектътъ биде отпечатанъ съ тѣзи измѣнения и се раздаде на васъ. При това разглеждане на законопроекта отъ комисията титулярниятъ министъръ на финанситѣ не бѣше тукъ. Въ последствие, когато той се върна, комисията се събра наново и направи нѣкои нови измѣнения. Азъ ще ви докладвамъ тѣзи измѣнения, съответно за всѣки текстъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Значи, има нови измѣнения?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да.

Министъръ С. Стефановъ: Ще се докладватъ тукъ като предложения.

Н. Пждаревъ (д. сг): Решения на комисията ли сж?

Министъръ С. Стефановъ: Не сж решения на комисията, но ще се докладватъ като предложения тукъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за данѣнни облекчения“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 1. Данъкоплатецъ, който доброволно плати въ пари до 25 юний 1932 г. всички дължими отъ него закѣснѣли за времето отъ 1877 до 1929/1930 фин. година включително: а) прѣки данѣни съ врѣхнинитѣ; б) данѣка върху материалитѣ, отъ които се вари ракия, и в) данѣка върху акциза на виното, ако всички тия данѣци не надминаватъ за горепосочения периодъ време 30.000 л., освобождава се отъ заплащане глобата за закѣснение върху изброенитѣ данѣци и получава при плащането имъ намаляние за:

1) тѣзи, които се отнасятъ за времето отъ 1877 до 1924/1925 фин. година включително — 30%, като въ този процентъ се включватъ и глобитѣ за закѣснение, наложени върху сжщитѣ данѣци;

2) тѣзи за времето отъ 1925/1926 до 1929/1930 фин. година включително — 10%.

Срокътъ 25 юний се продължава до 25 октомврий за земеделскитѣ стопани.“

По този членъ сега се предлагатъ следнитѣ измѣнения:

1. Следъ думитѣ: „до 25 юний 1932 г.“ се прибавятъ думитѣ: „при ограничението на чл. 4.“

2. Въмѣсто „1929/1930 г.“ се вписва „1930/1931 г.“

Думитѣ: „ако всички тѣзи данѣци не надминаватъ за горепосочения периодъ време 30.000 л.“ се изхвърлятъ.

* За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 49.

Къмъ точка първа на чл. 1 се прибавятъ думитѣ: „ако общата имъ сума не надвишава 30.000 л.“

Въ точка втора на чл. 1 процентътъ 10% се увеличава на 15% и се прибавятъ думитѣ: „ако общата имъ сума не надвишава 15.000 л.“

Създава се точка трета съ текстъ: „тѣзи за 1930/1931 финансова година — безъ намаление, като се опрощаватъ само глобитѣ.“

Данѣцитѣ за тая година, 1930/1931, не бѣха включени въ печатния текстъ на комисията; сега се включватъ и тѣ, но се опрощаватъ само глобитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. ср): Г. г. народни представители! Промѣната, която става въ този членъ, е отъ много сжщественно значение. Тя, обаче, мжчно може да се схване въ единъ мигъ. Доколкото азъ можахъ да разбера, касае се да се намалятъ по точка първа съ 30% само данѣцитѣ, които за посоченитѣ години не надвишаватъ 30.000 л., а данѣцитѣ по точка втора да се намалятъ съ 15%, вмѣсто съ 10%.

Независимо отъ това нововъведение, по което сигурно г. министърътъ на финанситѣ ще ни даде обяснение, за да ни стане по-ясно, защото не може да се схване въ единъ мигъ, азъ бихъ желалъ да ми се обясни и следното.

Въ чл. 1 се изхвърлятъ думитѣ: „ако всички тия данѣци не надминаватъ за горепосочения периодъ време 30.000 л.“, обаче оставатъ следващитѣ думи: „освобождава се отъ заплащане глобата за закъснение върху изброенитѣ данѣци и получава при плащането имъ намаление за“. Значи, за данѣцитѣ презъ изброенитѣ въ чл. 1 години глобата се премахва. Въ точка първа, обаче, като се казва, че данѣцитѣ за посоченитѣ въ тази точка години ще се намалятъ съ 30%, казва се още това: „като въ този процентъ се включватъ и глобитѣ за закъснение, наложени върху сжщитѣ данѣци“. Отъ това излиза — доколкото азъ мога да тълкувамъ члена — че намалението отъ 30% засѣга както данѣцитѣ, така и глобитѣ, а, споредъ първата алинея на чл. 1, данѣцитѣ изобщо се освобождаватъ отъ глоби.

Следователно, има едно несъответствие между алинея първа на чл. 1 и текста на точка първа отъ сжщия членъ. Бихъ желалъ да ми се даде едно обяснение по това.

Сжщото е и по точка втора, въ която процентътъ на намалението отъ 10% се увеличава на 15%, обаче то засѣга и глобитѣ — като се има предъ видъ точка първа; а, споредъ алинея първа на чл. 1, данѣцитѣ се освобождаватъ отъ глоби. Желателно би било да има единство въ това отношение. Надѣвамъ се, г. министърътъ на финанситѣ ще ни даде сега нужднитѣ обяснения.

Имамъ да направя още една бележка. По точка първа ще се намаляватъ съ 30% данѣцитѣ за времето отъ 1877 г. до 1924/1925 финансова година включително, ако общата имъ сума не надвишава 30.000 л., като се смѣта левъ за левъ, билъ той левъ отъ 1917 г., когато бѣше почти еднакъвъ съ предвоенния, съ златния левъ, билъ той левъ отъ 1919/1920 г., когато струваше близо 40 златни стотинки, билъ той левъ отъ 1923 г., когато стойността му бѣ намалѣла, както ви е известно, 27 пжти. Следователно, ако нѣкому се опрощаватъ 30.000 л. данѣци, дължими отъ минало време, когато левътъ бѣше златенъ, това ще каже, че му се намаляватъ данѣци 27 пжти по 30.000 л. Желателно е г. министърътъ на финанситѣ да ни даде обяснения.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Както ви е известно, азъ отсъствувахъ, когато комисията по Министерството на финанситѣ е разглеждала законопроекта, и следъ завръщането си, като прегледахъ законопроекта, намѣрихъ, че трѣбва да се направятъ още нѣкои поправки въ него, които дадохъ на г. докладчика да предложи на Народното събрание при второто четене, за да се приематъ — ако, разбира се, ги одобрятъ.

Азъ предложихъ въ първата алинея на чл. 1 да се заличатъ думитѣ: „ако всички тѣзи данѣци не надминаватъ за горепосочения периодъ време 30.000 л.“, защото при тоя текстъ се прави еднакво намаление за цѣлото време отъ 1877 г. до 1929/1930 финансова година, а азъ искамъ

да направя едно различие. И затуй азъ предлагамъ за данѣцитѣ отъ 1877 г. до 1924/1925 г., тѣ нареченитѣ слѣти данѣци, които сж по-стари, да се предвиди едно по-големо процентно намаление — 30% — а за данѣцитѣ отъ втория периодъ, отъ 1924/1925 до 1929/1930 г., да се предвиди по-малко намаление — 15%. Азъ смѣтамъ, че това е право. Затуй се махнатъ отъ текста на първата алинея тия думи: „ако всички тия данѣци не надминаватъ за горепосочения периодъ време 30.000 л.“, като въ първата точка се поставя: „до 30.000 л.“, а въ втората точка: „до 15.000 л.“

Бележката, която прави г. Ляпчевъ, е правилна. Като се казва въ първата алинея на чл. 1: „освобождава се отъ заплащане глобата за закъснение върху изброенитѣ данѣци“, трѣбва да се направятъ съответнитѣ корекции и въ точки първа и втора на сжщия членъ, за да има единство. Приемамъ бележката, че трѣбва да се премахнатъ тѣзи думи.

А. Буковъ (з): Значи, освенъ глобата, ще се направи намаление 30%.

Министъръ С. Стефановъ: Но само за старитѣ закъснѣли данѣци.

А. Буковъ (з): Доколкото се обясни въ комисията, не може да се направи разграничение между глобата и данѣка за този периодъ.

Министъръ С. Стефановъ: За периода време отъ 1877 г. до 1924/1925 г. тѣ си иматъ своята граница, а за периода отъ 1924/1925 г. до 1929/1930 г. — тѣ сж по-нови данѣци, за тѣхъ правимъ...

А. Буковъ (з): Не може да се разграничи въ слѣтитѣ данѣци до 1924/1925 г. кое е било глоба, кое е било данѣкъ. Каза се въ комисията, че глобитѣ и данѣцитѣ сж така разбъркани, че не може да се направи едно разграничение и затуй се правѣше общо намаление съ 40%.

Министъръ С. Стефановъ: Едно обяснение. Нищо не прѣчи да си поправимъ грѣшкитѣ, ако сме направили такива въ едно или друго направление. Нѣмамъ нищо противъ. Азъ не държа непремѣнно на редакцията, която се е прокарала въ комисията. Ако се приеме въ този случай, че глобитѣ сж голѣми, тогава би било по-справедливо да направимъ за първия периодъ отъ 1877 г. до 1924/1925 г. намаление съ 40%. Това сж едни баки, които ние трѣбва да очистимъ. Азъ бихъ желалъ тукъ да чуя мнения по това.

Г. Т. Данаиловъ (д. ср): Добре е да не се бърза, а да се изучи въпросътъ и на третото четене да се види какво трѣбва да се поправи.

Министъръ С. Стефановъ: Защо на трето четене? Ако трѣбва да се направи поправка, да я направимъ сега. Азъ желая да чуя мнения, не държа непремѣнно на редакцията, която се прочете отъ г. докладчика.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Едно обяснение. Редакцията на чл. 1 може би не е много удачна, но смисълътъ е следниятъ. Въ първата алинея на тоя членъ се говори, че става опрощаване на глобитѣ и намаляване на данѣцитѣ, а въ точки първа и втора на сжщия членъ се пояснява за кои данѣци какво намаление се прави и върху кои данѣци се премахва глобата. Въ първата алинея е казано общо, неопредѣлено: (Чете) „освобождава се отъ заплащане глобата за закъснение върху изброенитѣ данѣци и получава при плащането имъ намаление“. Първата точка се касае за данѣци, въ които се включватъ глобитѣ, а втората точка — за данѣци безъ глобитѣ. Това разграничение трѣбваше да се направи, защото въ слѣтитѣ данѣци до 1924/1925 г. глобитѣ сж включени въ данѣцитѣ и не може да се знае какъвъ процентъ е данѣктътъ и какъвъ процентъ е глобата.

При това обяснение азъ смѣтамъ, че така, както е редактирачъ чл. 1, той може да остане въ тая си форма. Първоначалната редакция на този членъ бѣше по-ясна. Въ първата алинея на чл. 1 се казва: правятъ се следнатѣ намаления — и се изброяватъ. Сегне е дадена тая редакция, която е малко по-неудачна. Но при това обяснение, което давамъ, азъ мисля, че се уяснява. Първата алинея на чл. 1 говори общо, че се прави намаление на данѣцитѣ и че се опрощава глобата, а пунктотѣ 1 и 2 обясняватъ на кои данѣци какви намаления се правятъ и дали се прави намаление и на глобитѣ или само на данѣцитѣ.

Н. Пждаревъ (д. ср): Трѣбва законътъ да бжде ясенъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Ясенъ е сега. — Ние, г. г. народни представители, не можемъ да раздѣлимъ за първия периодъ време отъ 1877 до 1924/1925 финансова година глобитъ отъ данъцитъ, тъй като глобитъ сж включени въ данъцитъ. Практически е невъзможно да се уреди тази работа. Ще трѣбва да караме бирниците да отиватъ да търсятъ по старитъ книги колко е глобата и колко е данъкътъ и въ какъвъ размѣръ трѣбва да се намалятъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Крумъ Кораконъ.

К. Кораконъ (д): Азъ ще направя едно предложение съ молба г. министърътъ на финанситъ да го възприеме.

Г-да! Съгласно неговитъ обяснения при първото четене, мотивитъ, които наложиха да се внесе този законопроектъ, сж следнитъ: първо, да подпомогнемъ данъкоплатцитъ да платятъ своя данъкъ; второ, да може да бждатъ събрани по възможностъ повече данъци за държавата и едновременно съ това и върхнини за общинитъ и окръжнитъ съвети и, трето, да направимъ едно обичайно намаление на дължницитъ въобще за държавнитъ и общински данъци.

Въ първоначалния проектъ нѣмаше никакво ограничение на общата сума на данъцитъ, на които се прави намаление, обаче въ комисията се е приелъ, не знамъ защо, единъ максимумъ 30.000 л. за данъцитъ отъ 1877 до 1924/1925 г. и 15.000 л. за данъцитъ отъ 1924/1925 до 1929/1930 г. Господата и тукъ въоръжно сж се движили отъ съображението, да се подпомогнатъ слабитъ, като сж забравили, че въ България има срѣдни слоеве, които по вина на данъчната властъ не сж могли навреме да платятъ своитъ данъци. Вие знаете, че всѣка година гражданитъ не знаятъ своя данъкъ, а трѣбва да минатъ 4—5 години, когато стане провѣрката и завѣряването на разнитъ партии, за да узнаятъ точния му размѣръ. Така че ако има закѣснение, то не се дължи на това, че гражданитъ не е желалъ да плати, но се дължи на това, че данъчната администрация не го задължава своевременно да плаща своитъ данъци. Следователно, ако приемемъ този максимумъ отъ 30.000 л. за слѣдитъ данъци, ние ще облекчимъ само най-слабитъ данъкоплатци, които иматъ годишенъ облогъ 1.000—1.500 л. прѣкъ данъкъ, а ония, които дължатъ повече данъци, ще останатъ вънъ отъ обсега на закона.

Та азъ ще моля, предъ видъ голѣмата стопанска криза и предъ видъ на това, че много отъ срѣднитъ слоеве у насъ дължатъ твърде много данъци и не могатъ да ги платятъ, поради финансовата криза, този максимумъ отъ 30.000 л. да бжде увеличенъ на 100.000 л. Следователно, онзи данъкоплатецъ, който до 1924/1925 г. дължи 100.000 л., да има право на облекчение 30%. А минимумътъ въ втория пунктъ на чл. 1 да бжде 50.000 л. Така ще можемъ да обхванемъ и онѣзи данъкоплатци, които дължатъ повече данъци и които по една или друга причина не сж могли досега да ги изплатятъ. Иначе, ако оставимъ тая сума, както е въ законопроекта, ще закачимъ само съвършено дребното. А по-надолу въ законопроекта виждаме, че става и пълно опрощаване на данъци.

Моля г. министра на финанситъ да се съгласи съ това предложение, което правя, за да се постигне целта на законопроекта.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамонъ.

А. Аврамонъ (з): Тѣй както е предложенъ чл. 1 отъ законопроекта, съ измѣненитъ отъ комисията, намирамъ, че тия 30.000 л. сж една грамадна сума. Искамъ да зная, за всѣка година ли сж тѣзи 30.000 л.?

Министъръ С. Стефанонъ: За цѣлия периодъ.

А. Аврамонъ (з): И за цѣлия периодъ да е, тя е грамадна сума. Ние каточели живѣемъ нѣкъде другадъ, та не знаемъ какво е положението у насъ. Ако се приеме предложението за 100.000 л., то значи да се опрости на всички. Справедливо ще бжде г. министърътъ на финанситъ да се съгласи само отъ 500 л. нагоре данъци, дължими до 1925 г., да се намалятъ съ 50% — защото отъ 500 л. надолу се опрощаватъ съгласно чл. 5 — тѣй като иначе на закѣснитъ данъкоплатци каквото и да имъ правимъ, нѣма да могатъ да си платятъ данъцитъ напълно, още повече, като се има предъ видъ, че положението отъ 1925 г. досега е много измѣнено. Тѣй спаднаха ценитъ на земеделскитъ произведения, че данъкоплатцитъ не могатъ да заплатятъ данъцитъ си, каквото и желание да

иматъ. Следователно, ще моля г. министра да се съгласи данъци отъ 500 л. нагоре до 1925 г. да се намалятъ съ 50%. А данъцитъ до 2.000 л., дължими за периода отъ 1925 до 1931/1932 г., да се намалятъ съ 50%, за да се получатъ реални резултати. Иначе, ще искаме отъ данъкоплатцитъ да плащатъ, обаче не ще могатъ.

Ще моля г. министра на финанситъ да се съгласи.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Умолявамъ г. г. народнитъ представители, които правятъ предложения, да ми ги предаватъ писмено, понеже само предложенията, направени писмено, се подлагатъ на гласуване.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Ограничението отъ 30.000 л. се постави за първъ пътъ въ комисията. Съображенията ни бѣха следнитъ. До 1920 г. данъцитъ бѣха опредѣлени въ златни левове отъ преди войната и бѣха много малки. Така че данъцитъ за слѣдитъ 1877—1924/1925 г. въ сжщностъ сж данъци отъ времето следъ 1920 г., и то предимно данъкъ върху общия доходъ. Трѣбваше да поставимъ едно ограничение, защото има много случаи — това се вижда особено отъ анкетата, която направихъ — дето хора състоятелни, които иматъ голѣми данъци отъ онова време, не сж ги платили кой знае по какви съображения. Може би да сж били силни, та сж могли да въздействуватъ върху данъчнитъ органи, или е имало други причини — но въ всѣки случай такива данъци има неплатени. Не стига сега, че тѣзи богати хора не сж плащали данъцитъ си и сж използвали това положение, но трѣбва и на тѣхъ, които могатъ да платятъ, да правимъ намаление. И какво ще направимъ въ сжщностъ? Като направимъ отстъпка за това, което сигурно може да се плати, защото се дължи отъ богати хора, които могатъ да платятъ, това значи фискътъ сигурно да изгуби отъ онова, което може да получи, безъ да може да събере нѣщо отъ онѣзи, които сж безнадеждни. Защото, който нѣма и не може да плати, той и при това намаление нѣма да дойде да плати. Който нѣма съ какво да плати, нѣма да го примамите да плати, като му правите отстъпка 45—50%, дори 80%, а, отъ друга страна, отъ онѣзи, които сж богати и могатъ да платятъ, ще изгубимъ сигурно за фиска 40—50%. Така че, отъ гледна точка на справедливостъ, не е оправдано да направимъ отстъпка на богати хора, които могатъ да платятъ. Но това не е оправдано и отъ фискална гледна точка, защото то значи да намалимъ сигурни доходи, които държавата може да събере, и съ това да ошетимъ фиска.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): За справедливостъ и дума не може да става. Тѣзи хора веднѣжъ сж използвали положението, като не сж платили, а сега пакъ ще имъ намаляваме!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Затуй ние поставихме този максимумъ до 30.000 л., за да се възползуватъ отъ това облекчение само тѣзи, които сж по-слаби и срѣдни, а онѣзи, които сж състоятелни, да не се възползуватъ и да си платятъ напълно данъцитъ.

Това е обяснението, което имахъ да дамъ.

Д. Жанкарданлийски (нац. л): По пунктъ 2 на чл. 1 глобитъ вънъ отъ 15-тѣ на сто ли сж или оставатъ?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Глобитъ не се плащатъ. Това е намалението.

А. Ляпчевъ (д. сг): А по пунктъ първи глобитъ се плащатъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Плащатъ се.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще гласуваме най-напредъ направенитъ предложения.

По чл. 1 се правятъ следнитъ измѣнения: (Чете) „1) Следъ думитъ „до 25 юний 1931 г.“ ...

Въ законопроекта, както е внесенъ отъ комисията, е казано: „25 юний 1932 г.“ Кое ще се гласува?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): 25 юний 1932 г.

Министъръ С. Стефанонъ: 1932 г.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: По чл. 1 се правятъ следнитъ измѣнения: (Чете) „1) Следъ думитъ „до 25 юний 1932 г.“ се прибавя: „при ограничението на чл. 4“.

Г. министърът на финансите съгласен ли е с това изменение?

Министър С. Стефанов: Съгласен съм.

А. Ляпчев (д. сг): Въ чл. 4 се говори за премии.

Докладчик Н. Йотов (з): Предвижда се нов чл. 4.

А. Ляпчев (д. сг): Но съгласете се, г-да, че не може да се дебатира по такъв начин. Аз бих помолил г. министъра на финансите да разпреди да се напечати докладът, за да можем да дебатираме правилно. Иначе, утвърждавам ви, ще направим голъма грешка. Разбирам положението на г. министъра: той отсъствуваше, сега се връща и заварва един законопроект, приет от комисията без него. Тогава да ни се даде един печатан доклад, за да можем систематически да го разгледаме.

Ц. Стоянчев (з): Нека не бързаме, нека се напечати докладът.

Председателстващ Н. Шопов: Моля, г-да, за да стане ясно, има думата г. министърът на финансите.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Понеже има доста поправки да се направят и се предвижда нов член, утре комисията преди обяд ще се събере и ще се занимае с тия поправки въ законопроекта. Нима възможност да се напечати законопроектът с тия поправки и да се раздава на народните представители. Въ комисията ще може да се види какви поправки ще може да се направят. Членовете на комисията ще прегледат законопроекта като че минава на второ четене и след това ще се гласува тук, както е раздаден, без да се раздава нов напечатан законопроект.

И. Лъкарски (д. сг): Как ще знаем ние тези промени?

Министър С. Стефанов: Нима възможност да се печата. Аз съм съгласен, че не бива да се бърза, за да не станат грешки, но нима време повече да отлагаме този законопроект. Утре преди обяд въ комисията ще може да се разгледа законопроектът и да се направят нужните поправки.

И. Лъкарски (д. сг): Според правилника, когато има съществени изменения, трябва да има писмен доклад. Иначе не можем да знаем измененията.

А. Ляпчев (д. сг): Тя е лесна работа.

Ц. Стоянчев (з): Аз съмтам, че народното представителство нима да се формализира, да иска законопроектът да бъде раздаден 24 часа по-рано. Ако се напечати утре преди обяд, след обяд ще може да се раздаде и разгледа.

Министър С. Стефанов: Комисия ще има.

А. Ляпчев (д. сг): Другиден.

Министър С. Стефанов: Може и другиден.

А. Ляпчев (д. сг): Всяка запетая въ този закон е свързана с пари.

Д-ръ Н. Чирпанлиев (д. сг): Догде се почне заседанието на Камарата, законопроектът може да се напечата.

Министър С. Стефанов: За да се свърши с въпроса, оттеглям този законопроект сега от днешния ред.

Председателстващ Н. Шопов: Г. министърът на финансите оттегля от днешния ред тази вечер законопроекта за данъчни облекчения, който се отлага за идущото заседание.

Пристъпваме към точка трета от днешния ред — второ четене законопроекта за изменение т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 от законите за градските и селските общини.

Т. Кънчев (д. сг): Комисията не е готова с него

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Понеже при разглеждането на тая точка от днешния ред трябва да присъствува и министърът на вътрешните работи, а той отсъствува, ще моля да вдигнем заседанието.

За утрешното заседание предлагам следния дневен ред: (Чете)

„1. Първо четене законопроекта за продължаване на дадените срокове за възвръщане на временно внесените чулчета (харари) за амбалиране на тютюни и торби за амбалиране на захар и руда.

2. Второ четене законопроекта за данъчни облекчения. (Продължение разискванията)

3. Второ четене законопроекта за прибавяне нова алинея към чл. 321 от закона за народното просвещение.

4. Одобрение предложението за приемане на държавна служба по ведомството на Министерството на народното просвещение чужди подданици.

5. Второ четене законопроекта за изменение т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 от законите за градските и селските общини.

6. Второ четене законопроекта за пенсиите за изслужено време.

7. Доклад на комисията по проверка на изборите.

8. Доклад на прощатарната комисия“.

Председателстващ Н. Шопов: Който е съгласен с така предложения от г. министъра на финансите дневен ред за утрешното заседание, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема. Вдигам заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. и 5 м.)

Председател: АЛ. МАЛИНОВ

Подпредседател: Н. ШОПОВ

Секретар: Н. ГАВРИЛОВ

Началник на Стенографското отделение: Д. АНТОНОВ